

Reykjavík
24.nóvember 2003

v/130. löggjafarþing
v/Þskj. 38 – 38. mál

Umsögn um Frumvarp til laga frá Samtökum um kvennaathvarf

Um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19/1940, með síðari breytingum.

UMSÖGN

Samtök um kvennaathvarf lýsa fullum stuðningi við frumvarpið og hvetja eindregið til að það verði samþykkt.

GREINARGERÐ MEÐ UMSÖGN

Það er ánægjuefni að sú hugmyndafræði sem þetta frumvarp byggir á hafi náð ströndum landsins og eins víðtækri samstöðu og raun ber vitni. Hugmyndafræðin gengur út á það að ekki sé hægt að versla með fólk eins og hverja aðra vöru og að ábyrgðin á hvers konar ofbeldi skuli vera hjá réttum aðilum. Mannslíkaminn er ekki söluvara og því eru marklaus þau rök sem líkja líkama fólks við eiturlyf eða jafnvel áfengi.

1. mgr.

Hver sem greiðir fyrir kynlífsþjónustu af nokkru tagi skal sæta fangelsi allt að 2 árum.

Til að geta tekið afstöðu til þessarar málsgreinar er nauðsynlegt að gera sér grein fyrir hvar valdið liggur í viðskiptum með líkama. Fjöldi skýrslna, innlendar sem erlendar, hafa sannað að konur jafnt sem karlar selja aðgang að líkama sínum vegna neyðar. Það er enginn sem tekur meðvitaða ákvörðun á unga aldri um að gerast vændiskona eða -karl. Það fylgir því ekkert vald að selja líkama sinn heldur mun frekar afsal valds yfir sjálfum sér. Sá sem tekur ákvörðun um að kaupa aðra manneskju hefur hins vegar vald sem felst í vali um að kaupa aðra manneskju og fjárráðum til að gera það.

Þessar forsendur hafa sjaldan verið dregnar í efa þó einhverjir vilji enn halda á lofti hugmyndinni um hina hamingjusömu hóru, en allt bendir til þess að hún sé torfundin. Ef fólk er sammála um að vændi sé stundað úr neyð en ekki sem hver önnur atvinnugrein er augljóst að ábyrgðin liggur hjá kaupendunum en ekki þeim sem afsala líkamanum fyrir peninga. Að refsfa fólki fyrir að selja líkama sinn er eins og að refsfa fórnarlömbum í ofbeldismálum.

2. mgr.

Hver sem hefur tekjur af milligöngu um vændi annarra skal sæta fangelsi allt að 4 árum.

3. mgr.

Sömu refsingu varðar það að ginna, hvetja eða aðstoða barn, yngra en 18 ára, til þess að stunda vændi eða aðra kynlífsþjónustu.

Reynsla okkar í Kvennaathvarfinu af starfi með konum sem hafa selt líkama sinn ýtir undir þá bjargföstu trú að þeim skuli ekki refsfað heldur frekar kaupendunum og milligöngumönnunum. Enginn ráðgjafi getur lagt til aðvændiskona eða -karl leiti til lögregluþyrvalda og ljóstri upp um milligöngumennina fyrr en sekt þeirra verður

afnumin. Það er því forsenda þess að hægt sé að uppræta skipulagða vændisstarfsemi að konur og karlar í vændi eigi ekki yfir höfði sér ákæru fyrir að ljóstra upp um kvalara sína.

Samkvæmt skýrslu dómsmálaráðuneytisins um vændi og félagslegt umhverfi þess frá 2001, kemur fram að skipulagt vændi er stundað hér á landi. Það má meðal annars finna í gegnum nektardansstaði, vændishús og nú síðast erótískar nuddstofur. Það hlýtur að vera metnaðarmál að ná höndum yfir þá sem nýta sér neyð annarra á þennan hátt og forsendan til að svo megi verða er sú að þeir sem stunda vændi hafi stöðu vitnis í slíkum málum.

4. mgr.

Sömu refsingu varðar það einnig að stuðla að því að fólk sé flutt úr landi eða til landsins í því skyni að það taki þátt í hvers kyns klám- eða kynlífsiðnaði, hvort sem viðkomandi er kunnugt um þennan tilgang fararinnar eða ekki og hvort sem samþykki viðkomandi liggur fyrir eða ekki.

5. mgr.

Hver sem stuðlar að því með ginningum, hvatningum eða milligöngu að aðrir hafi holdlegt samræði eða önnur kynferðismök gegn greiðslu eða hefur tekjur af kynlífsþjónustu sem aðrir veita, svo sem með útleigu húsnæðis eða á annan hátt, skal sæta fangelsi allt að 4 árum en sektum eða fangelsi allt að 1 ári ef málsbætur eru.

Nú þegar hafa Íslensk yfirvöld og félagasamtök orðið áþreifanlega vör við neikvæðar hliðar alþjóðavæðingarinnar, ein af þeim er mansal. Verkfærið sem hefur gefist hvað best í baráttunni gegn því er einmitt sú breyting á löggjöfni sem hér er lögð til, þ.e. sænska leiðin. Það hefur sýnt sig að þeir sem flytja fólk milli landa til starfa í klám- eða kynlífsiðnaði sniðganga Svíþjóð vegna laganna sem þar eru í gildi. Þar sem mansal er orðið að veruleika hér á landi höfum við nú einstakt tækifæri til að vinna á því áður en það er orðið að stærra vandamáli með því að samþykkja frumvarpið um vændi.

Bent er á nýja skýrslu: „Kynlífsmarkaður í mótun“ gefna út af Reykjavíkurborg árið 2003, en þar kemur fram hvernig eitt svið kynlífsiðnaðarins ýtir undir annað. Þeir sem stunda vændi eða gera út vændiskonur og –menn, auglýsa í klámblöðum, dagblöðum og á netinu. Á símatorgum er einnig hægt að nálgast vændi, og aðilar sem reka erótíska nuddstofu gefa út tímarit meðal annars til að auglýsa starfsemi sína. Búðir sem selja klámspólur benda á nuddstofur og sömuleiðis er það gert á nektardansstöðum. Það er því ekki hægt að taka eitt svið kláms- og kynlífsiðnaðarins út og vinna á því, heldur verður að skoða samhengi hlutanna og heildarmyndina.

Þau rök hafa verið notuð að með boðum og bönnum á kynlífsmarkaðnum muni starfsemin færast neðanjarðar, en eðli hennar er slíkt að ólíklegt er að það gerist. Þessi starfsemi verður að geta auglýst sig til að vera útbreidd og þannig verður hluti hennar alltaf á yfirborðinu. Ef þessum lögum fylgir fjármagn til aukinnar löggæslu og fræðslu til lögreglunnar er hægt að taka á kynlífsmarkaðnum í heild sinni til að uppræta vændi.

Við hvetjum eindregið til að frumvarpið verði samþykkt eins og það liggur fyrir.